

Randall Clunen, 19, blev offer for en selvmordsbomber, der brød gennem sikkerhedsforanstaltningerne: "I liked it. The excitement. The adrenaline. Never knowing what's going to happen. I mean you could walk in the house and it would blow up. Or you could go in and get fired at. I'm an adrenaline junky and I like that... I was doing something with my life instead of sitting around and doing nothing."

Jose Martinez, 20, blev såret d. 5. april, 2003 i Karbala, da hans humvee ramte en landmine. Martinez blev fanget i eksplosionen og blev alvorligt forbrændt overalt. Han har tilbragt et år med operationer på Brooke Army Medical Center i Texas. Og udtaler bl.a. til Nina Berman: "I want to stay in the Army. It's just something I got addicted to and I like it. I'm this great Army soldier. I'm this great picture of the Army."

Fotografisk stress disorder

Nina Berman:

Purple Hearts. Back from Iraq.

Bog med fotos og interviews

+ udstilling i galleri jen bekman,
6 Spring Street, New York.

I et minimalistisk galleri downtown New York, mellem Bowery og Elizabeth Street, blev jeg for nylig sammen med fire andre samtidige galleribesøgende fyldt med en sær tavs smerte foranlediget af 10 fotografier udvalgt fra New York-fotografen Nina Berman's større fotoprojekt om hjemvendte sårede amerikanske Irak-krigere. Berman's bogtitel "Purple Hearts" henviser til den myteomspundne tapperhedsmedalje, som består af et stykke purpurfarvet silkestof i hjerteform. Og som tildeles soldater, herunder de fleste af dem, Berman har portrætteret, der er blevet såret eller dræbt i kamp. Medaljen er et guldkantet purpurhjerter med George Washington's portræt og våben.

Berman's billedserie som sådan kan ikke siges at bidrage til den sentimentalt oppumpede amerikanske heltedyrkelse, kemisk rensset for patriotiske farver eller heroiske positurer, som serien er. Tværtimod, fotografen portrætterer stilfærdigt disse fysisk skadede mennesker ud fra en alt overvejende psykologisk optik, der hvor hun har opsøgt dem (i deres hjem og på militærhospitaler). Portrætterne er suppleret med korte citater fra de portrætterede og interviewede krigskrøblinge.

På trods af de interviewedes miserable fysiske og psykiske tilstand, er den gennemgående tone i interviewene den fra Edith Piaf velkendte: "jeg fortryder intet!" Nogle af de ting der siges, er horrible og rent ud sagt dumme at lægge ører til. Ikke så meget som en antydning af at føle sig politisk misbrugt af Bush-administrationen i denne håbløse krig, bliver luftet. Når man som udenforstående må formode, at fotografen selv er modstander af krigen, henter denne fortolkning sin næring i Verlyn Klinkenberg's forord til bogen, som er en barsk kritik af den amerikanske inflationsprægede brug af ordet "hero": "It's hard to say just when the word "hero" went bankrupt. But in the aftermath of 9/11, America became, to it's own mind, a nation of heroes. We spread the word around like butter on toast....We say the word "hero" so much that we must be afraid, as if a world full of heroes felt safer or at least more interesting."

Portrættet er den mest udbredte genre i fotografiets verden. Tænk bare på pasfoto og forbryder- og familiealbum på den ene hverdagsagtige side og kunstfærdigt iscenesatte portrætter af kendte på den anden. Hvor nogle portrætfotograferinger prøver på at afsløre noget ved en person, portrahere eller trække noget skjult frem, er Nina Berman's fotoserie mere domineret af det serielle, dvs mere end individuelle portrætter er det man oplever noget typologisk. Og for mig dermed et indslag i debatten om denne krig og kriges grusomme konsekvenser i det hele taget. Det er jo krigens menneskelige omkostninger, som det så tingsliggørende hedder, man qua fotografierne bliver vidne til. I det fotohistoriske essay "Regarding the Pain of Others" diskuterer og analyserer Susan Sontag spørgsmålet om, hvad det gør ved os at betragte andres smerte. Tilbage fra Goyas grusomme krigskildringer, over verdenskrige, Vietnam og Sarajevo, til Irak, virker det i betragter-øjeblikket vel sagtens som en slags chock-terapi på beskuerne, der får os til at tage afstand fra krig. At krigsfotografiet med andre ord træder i fredens tjeneste, fordi ingen af os kan eller vil lægge navn til den gru, vi via fotografiet er blevet vidner til.

Sontag gør sig imidlertid ingen illusioner om en egentlig fredsfremkaldende effekt af fotografiet! Det at betragte andres smerte og ulykke på fotografi er noget vi i en billedverden mere eller mindre har vænnet os til. I situationen virker det måske appellerende a la "aldrig mere krig", og for nogle kan det være en del af en dokumentation, der fører videre til konkret fredsaktivistisk arbejde. For de fleste er det imidlertid nærliggende at tro, at det at betragte andres smerte, som her i forbindelse med Nina Berman's stærke fotoserie af amerikanske krigskrøblinge anno Irak-krigen, bliver der højst tale om en sten i bygningen af en slags voyeuren's post traumatiske stress disorder.

Efter at have set de 10 billeder på det lille galleri, slentrede jeg i øvrigt videre downtown Manhattan. På det gamle legendariske spisested Katz – pastrami og pølser! – i det gamle jødiske kvarter omkring Orchard og Ludlow, havde de i forhold til fotoudstillingen ironisk nok fået fremstillet en ny version af T-shirts påtrykt stedets gamle slogan: "Send a Salami to Your Boy in the Army"....

"Krigens ansigt" omfatter også de, der gik derhjemme og ventede. Nina Berman's prisbelønnede billede af marineofficer Ty Ziegel fra en lille by i det amerikanske midtvesten og hans barndomskæreste brud, 21-årige Renee Kline. Ziegel blev fanget i en brændende truck efter en selvmordsbombers angreb.